

Fəridə RƏHİMLİ
f_rehimli@rambler.ru

"SƏNİ KƏLBƏCƏRƏ NƏCƏ APARIM?..

Artıq illərdir yurdumuzun dilbər guşəsi cənnətməkan Kəlbəcər öz gözəlliyi, təbiəti, saf suyu, təmiz havası, sıx meşəsi, varı, dövlətiylə işğalçıların əlindədir.

Hər dəfə Kəlbəcər rayonunun qızıl yataqlarının ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə talanması haqqında xəbərləri oxuyanda içimdən keçən ah içimi külə döndərir. Çarəsiz, əli-qolu bağlı, köməksiz qalmanın, nəfəs çatışmazlığının zorluğunu yaşayıram. Rayonun Söyüdlü - Zod qızıl mədəni tarixə uzun əsrlərdir məlumdur. Zod qızıl yatağının istismarı eramızın III minilliyinə təsadüf edir. Söyüdlü sahəsində 1970-80-ci illərdə aparılan geoloji kəşfiyyat işləri vaxtı qədim dağ qazmaları, mağaralar, quyular, qədim süxur çöküntüləri və qədim filiz qırıntılarından ibarət ayrı-ayrı təpəciklər və qızıl istehsal edən alətlər onu sübut edir ki, insanlar 4-5 min il əvvəl buralarda qızıl istehsal ediblər. Zar kəndi isə tarixdə "Şəhrizər", yəni qızıl şəhəri adı ilə məşhur olub.

Bəli, yurdun hər bir parça torpağı qiymətli sayılsa da bu, əsl, sözün həqiqi mənasında var-dövlətimiz dünyanın gözü qarşısında talarır, əlimizdən bir şey gəlmir... və bu yalnız bir faktdır...

Bir də insan faktoru var, yüzlərlə günahsız insanımız əziyyət çəkir erməni əsirliyində. Hətta bu yaxınlarda yüzlərlə azərbaycanlı əsir olduğu yer də aşkarlandı və onlara verilən işgəncələrin alman faşistlərindən də qəddarcasına olduğu söylənilir...

Öz dedə-baba yurdunu ziyarət etmək istəyən Dilqəm Əsgərov, Şahbaz Quliyev və Həsən Həsənov Azərbaycanın işğal altında olan Kəlbəcər rayonunda yaxınlarının məzarlarını ziyarət etmək üçün gedərkən ermənilər tərəfindən tutulmasından bəri guya dünya birliyi bu işlə məşğuldur. Nə qədər açıq-aydın şəkildə ələ salınır... Torpaqlarımızın işğalı ilə əlaqədar illərdir "baş sındıran" BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi: 822, 853, 874, 884 qətnamələrlə qəbul olunmuş sənəddə işğalçı qoşunların Azərbaycandan dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılması tələb olunur...

Bu günlərdə Dilqəm Əsgərovun Kəlbəcərə gedişiyə bağlı videolar paylaşılib. Videoda çıxış edən Dilqəm Əsgərov Kəlbəcər rayonunun Şaplar kəndinin onlar üçün ikinci Mədinə, Məkkə olduğunu deyib.

O, qeyd edib ki, iki ildir dalbadal on altı gün ac-susuz öz müqəddəs yurdumu ziyarət edirəm. Daha sonra kəlbəcərlilər hüdürlükdən viran qalmış kəndlərini izləyiblər.

Qeyd edək ki, D.Əsgərov, Ş.Quliyev və H.Həsənov ermənilər tərəfindən Kəlbəcərdə girov götürülüb. H.Həsənovun öldürüldüyü deyilir. O, iki nəfər isə olmasın əziyyətlərə düşər qalsalar da dağ vüqarlarını əymirlər. Amma nə qədər dözəcəklər, Allah köməkləri olsun, başqa köməyin mümkün olmadığı artıq hər kəsə bellidir. O şir üreklili oğulların məhv olmasını, gözümüzün qarşısında gün-gündən ərimələrini görüb, laqeydliklə seyr etdikcə artıq əvvəlki itkilərimiz kimi buna alışacağımız qorxusu içimi didib-parçalayır. Uduzmağı da bacarmaq lazımdı, amma kimə, kimə - erməniyə - həmişə başqalarının qapısında qul, kölə, nöker olan yaltaq erməniyə... düşündükcə adamın cızdağı çıxır... Ya Mübariz İbrahimov kimi, bu heysiyyətsizliyə dözməyərək silaha sarılıb yurdumuzu

murdarlayan itləri itkilərimiz hesabına da olsa gəldikləri yere qədər qovmaq, ya da beləcə çarəsizlik girdabında, papaqlarımızı zibiləliyə tullayaraq vicdan əzabıyla ömür böyü yaşamaq qalır bizlərə...

Kəlbəcərdəki oronomik toponimlərin hamısı türk mənşəlidir. Bir sıra qədim türk tayfalarının adı bu gün də bu toponimlərdə yaşayır.

Kəlbəcər ən qədim insan məskənlərindən biridir. Bu ərazidə ibtidai insanın təşəkkül tapması və formalaşması dördüncü geoloji dövrlə bağlıdır. Bu dövr isə 4 milyon ildən artıq bir tarix deməkdir.

Kəlbəcər ərazisində 30 min ildən çox tarixi olan qədim yaşayış məskənləri, 6 min il yaşı olan qaya təsvirləri, çöp şəkilli qədim türk əlifbası nümunələri aşkar edilib. Buradakı daş abidələr Şimali Azərbaycanda erkən dövr türklüyün, atəşpərəstliyin, xristianlığın, VII əsrdən isə İslamın yayıldığı dövrlərdə yaradılıb.

Bəli, vikipediya gətirdiyim bu faktları oxuduqca necə deyirlər, "təpəmdən tüstü çıxır".

Mən Kəlbəcərdə heç olmadım. Böyüklərimiz söhbətlərindən, oaraya istirahətə gədənlərimizin nağıla bənzər anlatmalarından, şəkillərdən, videolardan gördüm Kəlbəcəri. Doğmam kimi qəribədim o yurd yerimiz üçün. Ürəyim köz-köz oldu. Təsəvvür edirəm o cənnətdən didərgin düşən insanların burada necə yaşadıqlarını, buna yaşamaq demək olarsa...

1993-cü ilin aprel ayının 2-də işğal olunan Kəlbəcərin haqqında indi yazmam belkə təəccüb doğura bilər, axı biz yalnız işğal günündə xatırlayırdıq o qiymətli itkilərimizi. Bu yazının meydana gəlməsi Kəlbəcər yanğısını, fəryadını içinə gömən gözəl şairimiz Adil Cəmilin "Səni Kəlbəcərə necə aparım" şeiri oldu. Ona, "Məni də Kəlbəcərə apar" - deyən bir nəfərə yazdığı şeiri dinləyərək bir az da siz yanın, qovrulun o dərdin içində...

**Nələr var insanın bu dünyasında,
Kimsə kefindədir, kimsə yasında!
Boğulub gedirəm qəm dəryasında,
Qayığım qərq olub, çəkmir avarım -
Səni Kəlbəcərə necə aparım?**

**Hərdən kükrəyirəm, hərdən daşıram,
Sərhəd tanımıram, səddi aşırım.
Yuxumda yurdumla qucaqlaşırım -
Yurda yalvarışdır dildə qabarım,
Səni Kəlbəcərə necə aparım?**

**Bu hansı nifrindi, bu hansı qarğış
Yurdun yollarını kəsibdi qar, qış?
Dağılan yuvamda ulayır bayquş,
Orda zəhər çəkir indi bal arım -
Səni Kəlbəcərə necə aparım?**

**Dədəmdən, babamdan qalanım getdi,
Necə gül yanağı solanıam getdi,
Həsərdən gözləri dolanıam getdi,
Talandı sərvətim, yox oldu varım,
Səni Kəlbəcərə necə aparım?**

**Mənə sölədiyən yalandır, gerçək?
Yoxsa yuxulusan, xalası göycək?
Asılma yaxamdan, sən Allah əl çək,
Onsuz da az deyil dərdim, qubarım,
Səni Kəlbəcərə necə aparım?**